

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. staatssecretaris
mevrouw J. Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Ministerie van Volksgezondheid en Sport
t.a.v. staatssecretaris
De heer M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Den Haag, 3 november 2016

Betreft: Advies voorstel concept Besluit toegankelijkheid
Referentie: LCR/16-0100/GvdM/ER/BH

Geachte mevrouw Klijnsma en de heer Van Rijn,

De Landelijke Cliëntenraad (LCR) heeft kennisgenomen van het concept Besluit toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte. De in de wet gelijke behandeling bedoelde geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid houdt in elk geval in dat organisaties/dienstverleners verplicht zijn tot het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard en gaandeweg zorgdragen voor de algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, tenzij dat voor hen een onevenredige belasting vormt.

De LCR vindt het ambitieniveau uitermate beperkt. In het voorgestelde besluit betekent geleidelijkheid dat de regering niet aangeeft dat er tempo moet worden gemaakt. Door slechts eenvoudige vrijwel kosteloze voorzieningen op te leggen duurt het nog vele, vele jaren voordat algemene voorzieningen toegankelijk worden en de gelijke rechten van mensen met een handicap serieus invulling krijgen. De LCR vraagt zich af wanneer in het kader van de geleidelijkheid wel kan worden opgelegd dat het realiseren van toegankelijkheid ook voorzieningen betreft die niet van eenvoudige aard zijn? De LCR maakt zich in het bijzonder zorgen om de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt en de publieke voorzieningen waar mensen met werk en inkomensafhankelijkheid mee te maken hebben. De rol die de overheid speelt om de algemene toegankelijkheid te faciliteren waar de kosten voor arbeidsorganisaties daadwerkelijk hoog zijn. De LCR is van mening dat het ministerie van SZW moet aangeven op welke termijn de eisen aan de toegankelijkheid worden opgeschroefd. De overheid is verdragspartij en de LCR vraagt het ministerie termijnen te noemen om de geleidelijkheid planmatig een stuwkracht te geven.

Wij willen uw aandacht in het bijzonder vragen voor de volgende punten:

- 1 Toegankelijkheid arbeidsmarkt;
- 2 Toegankelijkheid openbaar vervoer;
- 3 Toegankelijkheid informatie;
- 4 Digitale dienstverlening;
- 5 Monitoring en overleg.

Ad 1 Toegankelijkheid arbeidsmarkt

Algemene toegankelijkheid betreft ook de arbeidsmarkt.

In het besluit noch de toelichting bij dit besluit wordt daar specifiek op ingegaan, terwijl meedoen aan werk een essentieel aspect is in het leven van mensen met een handicap of chronische ziekte en hun arbeidsdeelname aanzienlijk lager is dan die van mensen zonder beperking.

Toegankelijkheid van de arbeidsmarkt betekent in termen van het VN-verdrag onder andere dat er geen selectie op basis van rendement mag plaatsvinden bij de keuze wie wel en niet voor toeleiding naar de arbeidsmarkt (re-integratie ondersteuning) in aanmerking komt. Ook mensen met een lage loonwaarde moeten dus in de gelegenheid worden gesteld aan het werk te gaan. Toegankelijkheid van de arbeidsmarkt betekent ook dat er geen belemmeringen mogen zijn om te werken of aan het werk te gaan. Voor werkgevers betekent dit dat zij met betrekking tot toegankelijkheid van hun bedrijf en de mogelijkheid om te kunnen werken voorzieningen van eenvoudige aard moeten treffen, hetgeen in het besluit wordt geregeld. Dit wordt gedefinieerd als het treffen van een voorziening die op weinig ingrijpende wijze en zonder of met weinig kosten kan worden gerealiseerd. Dat betekent dat werkgevers niet het vel over de oren wordt getrokken als het om toegankelijkheid van de arbeidsmarkt gaat. De vraag is: wat betekent dit uitgangspunt voor de overheid? Op welke wijze wordt gegarandeerd dat werkzoekenden met een beperking aan het werk kunnen komen? Is de overheid ontslagen van haar verantwoordelijkheid om dure voorzieningen te vergoeden? Of bent u van mening dat hier een duidelijke borging moet liggen bij de (lokale en centrale) overheid? Bent u van mening dat het verkrijgen van noodzakelijke voorzieningen zodanig geregeld moet zijn, dat mensen met een beperking zelfstandig toegang tot de arbeidsmarkt krijgen zonder dat daar een gang naar de rechter bij nodig is?

In de toelichting schrijft u: "dat initiatieven bij voorkeur uit de samenleving komen. Op deze wijze kan van onderop – in goed overleg tussen (vertegenwoordigers van) de doelgroep en werkgevers, sectoren, gemeenten – actief en planmatig toegewerkt worden naar algemene toegankelijkheid. Er zullen met partijen op landelijk niveau waar mogelijk en onder aanvoering van gemeenten ook op lokaal niveau, (meer) concrete ambities met betrekking tot toegankelijkheid kunnen worden geformuleerd op basis van daadwerkelijk door mensen ervaren problemen."

Dat klinkt mooi maar naast toe werken naar en hierbij ambities formuleren is de overheid ook zelf aan zet. Hoe kunnen gemeenten werkgevers stimuleren om ambities te tonen als zij dat zelf niet doen. De LCR denkt hierbij aan een substantieel deel van de gemeenten die mensen met een loonwaarde van minder dan 50% geen re-integratie ondersteuning naar werk bieden.

Voor werkzoekenden met een Wajong, WAO of WIA-uitkering is een noodzakelijke werkvoorziening om te kunnen werken of te kunnen blijven werken een recht. Dat geldt niet voor hen die onder het regiem van de Participatiewet vallen.

De LCR vraagt zich af hoe het besluit toegankelijkheid zich verhoudt tot de Participatiewet als het gaat om het verkrijgen van noodzakelijke werkvoorzieningen (Loonkostensubsidie, vervoersvoorziening, brailleleesregels en jobcoach).

Met andere woorden kunnen gemeenten loonkostensubsidie en een noodzakelijke werkvoorziening weigeren omdat zij deze te kostbaar vinden. Zo ja wat zegt dit over het toegankelijk maken van de arbeidsmarkt.

Als de regering echt wil dat de arbeidsparticipatie van mensen met een handicap toeneemt, is er meer stuwkracht nodig om te zorgen dat de arbeidsmarkt toegankelijk wordt. Dan volstaan eenvoudige en vrijwel kosteloze voorzieningen niet.

Ad 2 Toegankelijkheid openbaar vervoer

Je hebt een baan gevonden, maar je kan er in je rolstoel niet komen. En de overheid vindt dat je de baan, gelet op de bijzondere vervoerskosten, dan maar dichterbij huis moet zoeken of werk moet zoeken dat vanuit huis kan worden gedaan.

Is dat de oplossing die wordt voorgestaan met geleidelijk toegankelijk maken met zo min mogelijk kosten?

Cruciaal voor maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie is vervoer en dat gaat niet alleen om rolstoelvervoer. Hierbij moet ook gedacht worden aan mensen die thans niet zelfstandig kunnen reizen, bijvoorbeeld mensen een verstandelijke of psychische beperkingen. In het besluit noch de toelichting wordt ook hier met geen woord over gerept. Dat kan ook niet anders als je als overheid de ambities zo laag stelt, dat alleen eenvoudige vrijwel kosteloze voorzieningen moeten worden getroffen. Het openbaar vervoer toegankelijk maken kan niet op deze wijze. Maar ook het stellen van een termijn ontbreekt, ook wordt niet opgelegd dat bij aankoop van nieuw materiaal dit toegankelijk moet zijn en dat dit ook moet gelden voor opstapplaatsen! Wanneer moet het openbaar vervoer toegankelijk zijn voor mensen met een beperking (niet alleen voor mensen in een rolstoel? Ook hier geldt welke verplichting heeft de overheid voor hen die ondanks algemene toegankelijkheid toch niet zelfstandig kunnen reizen?

Wanneer meent de overheid te kunnen eisen dat bij aanbesteding van openbaar vervoer algemene toegankelijkheid een voorwaarde is om de gunning te krijgen.

Ad 3 Toegankelijkheid informatie

Algemene toegankelijkheid betreft ook toegankelijkheid van informatie, zeker voor werk en inkomen zaken.

Dat is meer dan op websites ervoor zorgen dat teksten groter kunnen worden gemaakt en er voldoende contrast is tussen voor- en achtergrondkleur. Toegankelijke informatie betekent ook: dat mensen die blind zijn toegang moet hebben tot informatie en ook niet te vergeten dat de informatie in begrijpelijke en heldere taal wordt verstrekt aan mensen met een verstandelijk of autistische beperking. Informatie mag ook niet alleen digitaal worden aangeboden. Er moeten mogelijkheden worden geboden om informatie telefonisch en via fysiek contact te ontvangen. In de zin van het besluit zijn dit wellicht geen voorzieningen van eenvoudige aard en daar wringt voor de LCR de schoen.

Als het gaat om informatievoorziening dan kan als start niet worden volstaan met eenvoudige vrijwel kosteloze voorzieningen.

De overheid moet er ook zelf voor zorgen dat alle mensen met een beperking zich goed kunnen informeren. Dat is een norm die geen geleidelijkheid toestaat. Ook als het ontsluiten duur is.

Ad 4 Digitale dienstverlening

Als het gaat om informatie ontvangen of informatie moeten verstrekken die van 'levensbelang' is, kan en mag niet worden volstaan met het realiseren van een eenvoudige en vrijwel kosteloze voorzieningen. Voorbeelden: aanvragen van een uitkering; verstrekken van informatie in kader van de inlichtingenplicht; aanvragen van zorg; vragen aan de belastingdienst; informatie van ziekenhuizen, zorginstellingen en financiële instellingen.

De overheid dient hier het goede voorbeeld te geven. Het verplichten tot het digitaal aanvragen van een uitkering of het verplichten van het digitaal verstrekken van inlichtingen en het verplicht digitaal ontvangen van het verzoek tot het doen van belastingaangifte, sluit mensen met een beperking uit en past dan ook niet in het VN-verdrag.

Kortom om informatie te krijgen en informatie te verstrekken over zeer belangrijke zaken waarbij ook nog sprake kan zijn van een plicht tot het verstrekken van informatie (inlichtingen plicht) kan en mag er niet worden volstaan met het realiseren van een

eenvoudige en vrijwel kosteloze voorzieningen. Dit geldt voor publieke en private organisaties.

De overheid dient hier het goede voorbeeld te geven en te zorgen voor toegankelijke dienstverlening. Die norm dient binnen een jaar gerealiseerd te zijn. Het spreekt voor zich dat dit ook geldt voor de ZBO's: UWV, SVB en belastingdienst, CAK, enz.). En natuurlijk ook voor gemeenten die medebewindvoerder zijn. Ook hier geldt dat er mogelijkheden dienen te worden geboden om informatie telefonisch een via fysiek contact te verstrekken en te ontvangen.

5 Monitoring en overleg

De LCR is een representatieve organisatie van mensen met een beperking op het terrein van werk en inkomen te maken hebben. Door haar samenstelling, drie zetels voor gehandicaptenorganisaties, maar ook via andere lidorganisaties, de Vereniging Mobility (Wsw-raden), de vakbonden, Dak- en thuislozen, ouderenorganisaties gemeentelijke cliëntenraden en de Centrale cliëntenraad van UWV, haalt de LCR onder andere signalen op over hoe het er voorstaat met de toegankelijkheid. De LCR is wettelijke gesprekspartner van de overheid op het terrein van werk en inkomen. Dit betreft niet alleen het ministerie van SZW. Als zaken op dit terrein onder de verantwoordelijkheid van andere ministeries vallen is de LCR een natuurlijke gesprekspartner. Zo zit de LCR ook bij het ministerie van BZK aan tafel als het gaat om de digitale overheid. De LCR wil dan ook worden uitgenodigd voor het overleg om de bevordering van de algemene toegankelijkheid te bewaken.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Gerrit van der Meer
Voorzitter

Samenstelling Landelijke Cliëntenraad

- **Landelijke cliëntenorganisaties:** Vakcentrale voor Professionals / Christelijk Nationaal Vakverbond (VCP/CNV), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met lichamelijke beperkingen), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met verstandelijke beperkingen), Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, publieke sector), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, private sector), Vertegenwoordiger organisaties van Minderheden (SMN, IOT), Landelijk Platform GGz/LOC,
- **Vertegenwoordigers van cliëntenraden:** cliëntenraden SVB en UWV.
- **Vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenparticipatie:** Mobility, cliëntenraden G4, vertegenwoordiger Dak- en thuislozen.